ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A420408914
Lietas arhīva Nr. AA43-0640-18/14
ECLI:LV:ADAT:2018:1009.A420408914.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 9.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Linda Vīnkalna, tiesneses Inga Juhņeviča-Knoka un Indra Meldere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. C/, viņas meita /pers. D/ un dēls /pers. E/ tiktu iekļauti /pers. F/ reģistra lietā palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā, sakarā ar /pers. C/ un /pers. D/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 24.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2014.gada 30.jūnijā /pers. C/ vērsās pašvaldībā ar lūgumu reģistrēt viņu un viņas meitu /pers. D/ (turpmāk arī – līdzpieteicējas) un dēlu /pers. E/ 7.reģistrā viņas mātes /pers. F/ reģistra lietā palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā.

Ar Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta (turpmāk – iestāde) Dzīvokļu pārvaldes komisijas personu reģistrācijai palīdzības saņemšanai 2014.gada 20.augusta lēmumu (sēdes protokols Nr.35, 6.3.punkts; turpmāk – sākotnējais lēmums) atteikts iekļaut /pers. F/ reģistra lietā /pers. C/ ar meitu /pers. D/ un dēlu /pers. E/ palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā. Sākotnējais lēmums pamatots ar to, ka konkrētās personas neatbilst likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta septītās daļas 1.punkta un minētā panta astotās daļas un Rīgas domes 2010.gada 15.jūnija saistošo noteikumu Nr.80 „Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļa jautājumu risināšanā" (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.80; zaudējuši spēku 2015.gada 11.jūlijā) 44.punktā noteiktajiem nosacījumiem.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, /pers. C/ to apstrīdēja.

[2] Ar iestādes 2014.gada 29.oktobra lēmumu Nr.DMV-14-20088-ap (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[2.1] Saskaņā ar informāciju Iedzīvotāju dzīvesvietas reģistrācijas sistēmā „PERS" /pers. C/ dzīvesvieta dzīvojamajā telpā /adrese/ deklarēta ar pārtraukumiem.

Apstāklim, ka persona atkal deklarējusi savu dzīvesvietu denacionalizētā namā, nav izšķirošas nozīmes, jo tiesību normā ietverts priekšnoteikums, ka persona līdz palīdzības pieprasīšanas brīdim ir turpinājusi lietot šo dzīvojamo telpu, tātad turpinājusi to lietot bez pārtraukumiem.

[2.2] /pers. C/ 2014.gada 1.augusta iesniegumā norādītais, ka dzīvesvietas deklarācijas jautājumu bez viņas ziņas kārtojis viņas vīrs, neatbilst patiesībai. No iestādes rīcībā esošās informācijas redzams, ka Rīgas domes Zemgales priekšpilsētas Iedzīvotāju dzīvesvietas deklarēšanas nodaļā 2004.gada 31.martā un 2005.gada 5.aprīlī saņemtas dzīvesvietas deklarācijas, kurās pati /pers. C/ kā savu dzīvesvietas adresi norāda /adrese A/, kā tiesisko pamatu dzīvesvietas deklarācijai – īres tiesības, un kā iepriekšējās dzīvesvietas adresi – /adrese/. /pers. C/ nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka citas personas rīkojušās bez /pers. C/ ziņas jautājuma par viņas dzīvesvietas deklarāciju risināšanā.

[2.3] /pers. C/ 2004.gada 31.martā kā savu dzīvesvietu norādīja dzīvokli /adrese A/, kurš nav denacionalizēts namīpašums, un līdz ar to konstatējams pārtraukums lietot dzīvojamo telpu /adrese/.

[2.4] /pers. C/ tobrīd nepilngadīgie bērni likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.panta pirmās daļas izpratnē nav atzīstami par dzīvokļa /adrese/ īrnieka ģimenes locekļiem. Saistošo noteikumu Nr.80 44.punkts noteica kārtību par denacionalizēta nama īrnieka ģimenes locekļu reģistrāciju palīdzības saņemšanai, bet /pers. C/ tobrīd nepilngadīgie bērni attiecībā pret dzīvokļa īrnieci /pers. F/ ir citas personas.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemts /pers. C/ pieteikums par pienākuma uzlikšanu iestādei izdot labvēlīgu

administratīvu aktu, ar kuru /pers. C/ ar meitu un dēlu tiktu iekļauti /pers. F/ reģistra lietā palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā. Pieteikums pamatots ar šādiem apsvērumiem.

[3.1] Konstatējums, ka /pers. C/ māte /pers. F/ un /pers. C/ ar nepilngadīgajiem bērniem ir uzskatāmas par atsevišķām ģimenēm, ir pretrunā ar faktu, ka /pers. C/ četru cilvēku ģimene ir atzīta par maznodrošinātu ģimeni.

[3.2] Nepamatoti bez ievērības atstāta denacionalizētās mājas bijušās īpašnieces /pers. H/ uzziņa par to, ka /pers. C/ dzīvo šajā namā un dzīvoklī jau no dzimšanas, kā arī viņa tajā dzīvoja namīpašuma denacionalizācijas brīdī un arī pēc tam. /pers. C/, dzīvojot konkrētajā adresē, ir dzimuši arī viņas bērni.

[3.3] Rēķini par īri un komunālajiem pakalpojumiem nepārtraukti ir izrakstīti, ņemot vērā to, ka dzīvoklī dzīvo un to lieto četras personas.

[3.4] Likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.pants uz izskatāmo jautājumu nav attiecināms, kā arī mājas bijusī īpašniece /pers. H/ bija informēta par /pers. C/ bērnu piedzimšanu un ievietošanos dzīvoklī pie /pers. F/.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 24.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots šādi.

[4.1] Izskatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai parasti jāņem vērā lietas izskatīšanas tiesā laikā spēkā esošās tiesību normas. Tomēr šim principam ir izņēmumi.

Viens no šādiem izņēmumiem attiecas uz sociālajās tiesībās noteiktā labuma gūšanu. Sociālo tiesību jomā tiesiskās situācijas maiņa (tiesību normas grozīšana vai izslēgšana) neietekmē tiesības, kuras personai bija brīdī, kad viņa ar iesniegumiem par šā labuma saņemšanu vērsās iestādē (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – departaments) 2007.gada 8.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-430/2007 21.punktu un 2009.gada 4.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-379/2009 8.punktu*).

Tādējādi lietā ir pārbaudāms, vai uz to brīdi, kad /pers. C/ vērsās pašvaldībā ar iesniegumu par viņas un bērnu reģistrēšanu palīdzības saņemšanai, pastāvēja no tiesību normām izrietošs pamats reģistrēt viņu pašu un bērnus /pers. F/ reģistra lietā palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā.

[4.2] Saskaņā ar likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta septīto daļu pašvaldības domei ir tiesības pirmām kārtām ar dzīvokli nodrošināt arī personas, kuras dzīvo denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā mājā un lietojušas dzīvokli līdz īpašuma tiesību atjaunošanai. Nosacījumus minēto personu nodrošināšanai ar dzīvojamo telpu, kā arī kārtību, kādā tās tiek atzītas par tiesīgām saņemt šo palīdzību, nosaka attiecīgā pašvaldības dome saistošajos noteikumos (astotā daļa).

Saistošo noteikumu Nr.80 53.3.apakšpunkts noteica, ka 7.reģistrā pašvaldības dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām reģistrē personas ar noteiktiem ienākumiem. Saskaņā ar šo noteikumu 2.15.apakšpunktu persona ar noteiktiem ienākumiem ir denacionalizētās mājas īrnieks, kura pēdējo trīs mēnešu vidējie ienākumi pēc nodokļu nomaksas vienai personai nepārsniedz 400 *euro* mēnesī, bet, ja dzīvojamo telpu īrē divas un vairāk personas, – vidējie ienākumi nepārsniedz 320 *euro* mēnesī. Savukārt šo noteikumu 2.3.apakšpunkts noteica, ka denacionalizēto māju īrnieki ir personas, kas dzīvo denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā dzīvojamā mājā un lietojušas dzīvokli līdz īpašuma tiesību atjaunošanai.

Tiesa konstatējusi, ka arī spēkā esošo Rīgas domes 2015.gada 9.jūnija saistošo noteikumu Nr.153 „Par reģistrācijas un palīdzības sniegšanas kārtību dzīvokļa jautājuma risināšanā" (turpmāk – Saistošie noteikumi Nr.153) 2.3. un 54.3.apakšpunktā sprieduma taisīšanas brīdī ir noteikti līdzīgi kritēriji. Proti, 7.reģistrā pašvaldības dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām reģistrē personas ar noteiktiem ienākumiem jeb denacionalizēto māju īrniekus, kas dzīvo denacionalizētā vai likumīgajam īpašniekam atdotā mājā un lietojušas dzīvokli līdz īpašuma tiesību atjaunošanai un kuru pēdējo trīs mēnešu vidējie ienākumi pēc nodokļu nomaksas vienai personai nepārsniedz 440 *euro* mēnesī, bet, ja dzīvojamo telpu īrē divas un vairāk personas, – vidējie ienākumi nepārsniedz 360 *euro* mēnesī vienai personai un kuru naudas līdzekļu un vērtspapīru uzkrājumi nepārsniedz piecu mēnešu minimālās darba algas apmēru.

[4.3] Saistošo noteikumu Nr.80 54.punkts (Saistošo noteikumu Nr.153 56.punkts ir izteikts identiskā redakcijā) noteica, ka, pieņemot lēmumu par reģistrāciju 7.reģistrā, tiek ņemti vērā tie ģimenes locekļi, kuri personas īrētajā dzīvojamā telpā ir iemitinājušies un deklarējuši savu dzīvesvietu pēc dzīvojamās mājas denacionalizācijas, ja iepriekšējo dzīvojamo telpu lietojuši kā denacionalizētās mājas īrnieki, un bērni, kuriem tā ir pirmā deklarētā dzīvesvieta.

Tiesa secinājusi, tā kā līdzpieteicējas lūdz viņas un /pers. E/ reģistrēt /pers. F/ reģistra lietā, ir jākonstatē šādi no Saistošo noteikumu Nr.80 54.punkta izrietošie apstākļi: ģimenes locekļi personas īrētajā dzīvojamā telpā ir iemitinājušies un deklarējuši savu dzīvesvietu pēc dzīvojamās mājas denacionalizācijas un iepriekšējo dzīvojamo telpu lietojuši kā denacionalizētās mājas īrnieki; vai arī ir bērni, kuriem tā ir pirmā deklarētā dzīvesvieta.

[4.4] Lietā nav strīda par to, ka dzīvoklis /adrese/ atrodas denacionalizētā namā, ka joprojām dzīvokļa lietošanas pamats ir /gads/ izīrētāja dzīvojamās telpas īres līgums ar /pers. C/ tēvu /pers. J/ (miris) un ka šajā adresē dzīvo un ir deklarēta /pers. C/ māte /pers. F/. Strīds ir par to, vai līdzpieteicējas un /pers. E/ ir bez pārtraukuma dzīvojuši šajā dzīvoklī. Citiem vārdiem, vai tā ir personu reālā dzīvesvieta. Šajā sakarā jāvērtē, vai un kāpēc noteiktu laiku personas uzturējās citā dzīvesvietā. Proti, vai var uzskatīt, ka šis apstāklis kā atkarīgs vienīgi no pašas personas gribas būtiski koriģē īres tiesiskās attiecības denacionalizētā īpašumā, liedzot tiesības uz palīdzību (*sal. sk. departamenta 2015.gada 13.novembra sprieduma lietā Nr.SKA-155/2015 7.punktu*). Minētā kontekstā paturams prātā, ka atbilstoši likuma „Par sociālo drošību" 11.pantam tiesības uz materiālo palīdzību citastarp ir personai, kura nesaņem pietiekamu palīdzību ne no viena cita. Vienlaikus nav pietiekami vien formāli konstatēt faktus par iespēju lietot citu dzīvojamo telpu, tie jāizvērtē pēc būtības (*sal. sk. departamenta 2011.gada 20.maija sprieduma lietā Nr.SKA-102/2011 8. un 10.punktu*).

[4.5] Lietā nav strīda, ka /pers. C/ dzīvesvieta /adrese/ bija deklarēta: 1) no 1998.gada 20.jūlija līdz 2004.gada 31.martam, 2) no 2005.gada 3.februāra līdz 2005.gada 5.aprīlim un 3) no 2009.gada 14.oktobra, bet no 2004.gada 31.marta līdz 2005.gada 3.februārim un no 2005.gada 5.maija līdz 2009.gada 14.oktobrim viņas dzīvesvieta bija deklarēta /adrese A/.

/pers. D/ dzīvesvieta no 1999.gada 21.decembra līdz 2005.gada 3.februārim bija reģistrēta /adrese B/, Rīgā, viņas tēva mātei piederošā dzīvoklī, bet no 2005.gada 3.februāra – /adrese/.

/pers. E/ dzīvesvieta /adrese/ ir deklarēta no 2005.gada 3.februāra.

Lai arī personai saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 4.panta pirmo daļu ir pienākums mēneša laikā kopš viņa pastāvīgi dzīvo jaunajā dzīvesvietā deklarēt to dzīvesvietas deklarēšanas iestādē, tomēr likuma „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14.panta septītās daļas kontekstā dzīvesvietas deklarēšanas fakts pats par sevi ne vienmēr liecina par personas reālo dzīvesvietu (*sal. sk. departamenta 2013.gada 30.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-81/2013 10.punktu*).

[4.6] Tiesa norādījusi, ka /pers. C/ apgalvojumu, ka viņa ar bērniem esot nepārtraukti dzīvojusi /adrese/, nopratinātas kā liecinieces, apstiprināja /pers. C/ māte /pers. F/ un nekustamā īpašuma /adrese/ bijusī īpašniece /pers. H/. Tiesā iesniegti strīdus dzīvokļa apsaimniekošanas rēķini par laika periodu no 2009. līdz 2012.gadam, kas izrakstīti par četrām personām.

Lietā ir /pers. C/ parakstītas dzīvesvietas deklarācijas, kurās viņas iepriekšējā dzīvesvieta ir norādīta /adrese/. /pers. C/ tiesas sēdē paskaidroja, ka dzīvesvietas deklarācijas veidlapā, kas aizpildīta 2005.gada 5.aprīlī, nav viņas paraksts un ka to parakstījis viņas bijušais vīrs, un viņa ir tikai nejauši par to uzzinājusi, bet attiecībā uz 2004.gada 31.marta deklarāciju paskaidroja, ka to parakstīt lūdzis viņas vīrs. Tiesa šīs sniegtās ziņas vērtējusi kritiski. Tiesa konstatējusi, ka no lietas materiāliem neizriet, ka /pers. C/ būtu vērsusies tiesību aizsardzības iestādēs par viņas paraksta viltošanu uz 2005.gada 5.aprīļa dzīvesvietas deklarācijas veidlapas. /pers. C/ ir norādījusi, ka viņas iepriekšējā dzīvesvieta ir /adrese/, bet dzīvesvieta /adrese A/ deklarēta uz īres tiesību pamata.

Arī pieteikumā tiesai par laulības šķiršanu /pers. C/ kā adresi, kurā dzīvo, ir norādījusi nevis /adrese/, kas būtu loģiski, ja jau persona apgalvo, ka nekad nav dzīvojusi citā adresē, bet gan /adrese C/. Tiesas sēdē /pers. C/ nespēja izskaidrot, kāpēc ir norādījusi šādu dzīvesvietas adresi, paskaidrojot, ka laulības šķiršanu kārtojis viņas bijušais vīrs. Viņai neesot nekāda sakara ar /adrese C/. Minēto skaidrojumu tiesa vērtējusi kritiski, jo nav radusi loģisku izskaidrojumu tam, kāpēc parakstīt dokumentu tiesai, norādot ar personas sasniedzamību nesaistītu adresi, tādējādi riskējot arī nesaņemt pasta sūtījumus no tiesas. Tiesa nav piešķīrusi ticamību /pers. C/ norādei, ka bijušais vīrs rīkojies bez viņas gribas.

[4.7] Tiesa konstatējusi, ka /pers. C/ 2004. un 2005.gada deklarāciju veidlapās pati ir norādījusi, ka /adrese/ ir viņas bijusī dzīvesvieta, bet laulības šķiršanas pieteikumā tiesai kā dzīvesvietu ir norādījusi /adrese C/, līdz ar to saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 154.pantu piešķīrusi /pers. C/ pašrocīgi parakstītajiem dokumentiem lielāku ticamību, nekā /pers. C/ vēlākiem paskaidrojumiem un liecinieku liecībām. Lieciniece /pers. F/ ir /pers. C/ māte un var būt ieinteresēta sniegt liecību meitai par labu, bet lieciniece /pers. H/ vien vispārīgi apliecināja, ka redzējusi, ka dzimst bērni, ka satikusi /pers. C/, ejot ārā vai ienesot rēķinus, un ka /pers. F/ nebūtu maksājusi ne par vienu lieku cilvēku. Arī to, ka rēķinos ir norādītas četras personas, tiesa nav atzinusi par pierādījumu faktam, ka konkrētās četras personas tur ir arī dzīvojušas. Būtiskāks ir apstāklis, ka rēķini ir iesniegti par periodu no 2009.gada jūnija, kad saskaņā ar abu bijušo laulāto paskaidrojumu tiesai viņi jau dzīvojuši atsevišķi (no 2009.gada janvāra). Līdz ar to arī rēķini neliecina par to, ka laika periodā, kad faktiski pastāvēja /pers. C/ kopdzīve ar /pers. K/, /pers. C/ ar bērniem būtu dzīvojusi /adrese/. Ņemot vērā to, ka /pers. C/ 2004.gada martā bija noslēgusi laulību, ir pamats uzskatīt, ka laulātie dzīvoja kopā vienā dzīvesvietā. No liecinieces /pers. H/ liecības, kas fiksēta 2015.gada 14.jūlija tiesas sēdes protokolā, nav konstatējams, ka /adrese/ ir dzīvojis arī /pers. C/ bijušais vīrs /pers. K/, proti, lieciniece liecināja, ka nav ievērojusi, ka /pers. C/ vīrs dzīvoja /adrese/. Arī /pers. F/ nākamajās tiesas sēdēs liecināja, ka meitas laulātais nedzīvoja /adrese/, ko apliecināja arī /pers. C/. Savukārt no /pers. C/ un viņas bijušā dzīvesbiedra kopīgi parakstītā pieteikuma tiesai par laulības šķiršanu izriet, ka /pers. C/ ar bijušo vīru /pers. K/ dzīvojusi kopā līdz 2009.gada janvārim, kad kopdzīve izirusi. Ievērojot minēto un to, ka lietā nav pierādījumu par to, ka /pers. C/ bijušais vīrs ir dzīvojis /adrese/, tiesa secinājusi, ka /pers. C/ no laulības noslēgšanas brīža 2004.gada 20.martā līdz 2009.gada janvārim ir dzīvojusi ar vīru viņa deklarētajā dzīvesvietā /adrese A/, nevis /adrese/. Tas atbilst arī /pers. C/ dzīvesvietas deklarācijai /adrese A/ – no 2004.gada 31.marta līdz 2009.gada 14.oktobrim ar nelielu pārtraukumu no 2005.gada 3.februāra līdz 5.aprīlim. Tiesa uzskatījusi, ka tā nav vērtējama kā nejauša sakritība.

Tiesa vērtējusi, ka, lai arī lietā nepastāv strīds par to, ka /pers. C/ kā /pers. J/ ģimenes locekle (meita) tika iemitināta un dzīvoja /adrese/ kopš /gads/ un bija tur arī deklarēta pēc mājas denacionalizācijas, neizpildās otra prasība, ka personai bija pastāvīgi jādzīvo denacionalizētā namā.

[4.8] Vērtējot to, kāpēc /pers. C/ dzīvoja un bija deklarējusi dzīvesvietu citā adresē, tiesa atzinusi, ka tas ir bijis no viņas gribas atkarīgs apstāklis, jo nav konstatējams, piemēram, ka /adrese/ būtu bijuši slikti vai nepiemēroti dzīves apstākļi bērniem.

[4.9] Tiesa konstatējusi, ka /pers. E/ kopš dzimšanas deklarēta dzīvesvieta /adrese/.

Savukārt /pers. D/ periodiski dzīvojusi gan /adrese/, kas nav viņas pirmā deklarētā dzīvesvieta, gan Mežciemā pie vectēva (2017.gada 29.marta tiesas sēdes protokols).

Tiesa norādījusi, ka, lai arī Noteikumu Nr.80 54.punkts attiecībā uz bērniem paredz nosacījumu par pirmās dzīvesvietas deklarēšanu denacionalizētā namā, tiesa norādījusi, ka šī norma ir interpretējama sistēmiski saistībā ar 54.punktā minētajām prasībām, kas attiecas uz pieaugušajiem. Proti, arī uz bērniem ir nepieciešams konstatēt iemitināšanu jeb dzīvošanu denacionalizētā namā, līdzīgi kā tas attiecas uz pieaugušajiem, jo pretējā gadījumā zustu šādas palīdzības jēga. Līdzīgā lietā, vērtējot jēdziena „bērni, kuriem tā ir pirmā deklarētā dzīvesvieta" nozīmi, ir norādīts, ka nosacījums par bērnu pirmo deklarēto dzīvesvietu attiecas uz tiem bērniem, kuri iemitināti dzīvojamās telpās (*sal. sk. departamenta*

2012.gada 24.maija sprieduma lietā Nr.SKA-482/2012 7.punktu).

Likumdevējs ir noteicis, kuras personas ir atzīstamas par ģimenes locekļiem dzīvojamo telpu īres attiecībās. Proti, saskaņā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.pantu īrniekam ir tiesības iemitināt viņa īrētajā dzīvojamā telpā savu laulāto, vecākus (adoptētājus), darbnespējīgos brāļus un māsas un pilngadīgos bērnus, kuriem nav savas ģimenes, ja tam piekrituši visi attiecīgajā dzīvojamā telpā dzīvojošie īrnieka pilngadīgie ģimenes locekļi un ja iepriekš par to rakstveidā informēts izīrētājs (pirmā daļa). Nepilngadīga bērna (arī adoptēta) iemitināšanai viņa vecāku īrētajā dzīvojamā telpā pārējo tajā dzīvojošo pilngadīgo ģimenes locekļu piekrišana nav nepieciešama, bet par to rakstveidā informējams izīrētājs (otrā daļa). Persona, kura saskaņā ar šā panta pirmo vai otro daļu iemitināta īrnieka īrētajā dzīvojamā telpā, atzīstama par īrnieka ģimenes locekli (trešā daļa).

Ņemot vērā to, ka /pers. D/ un /pers. E/ strīdus dzīvoklī tika iemitināti nevis kā /pers. F/ aizbildnībā (aizgādnībā) esošas personas, bet gan citas personas, atzīstams, ka saskaņā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.panta tvērumu /pers. D/ un /pers. E/ nav atzīstami par /pers. F/ radiniekiem, uz kuriem attiektos Saistošo noteikumu Nr.80 54.punkts. Proti, viņi nav atzīstami par /pers. F/ radiniekiem likuma „Par dzīvojamo telpu īri" izpratnē.

[4.10] Ņemot vērā minēto, tiesa atzinusi, ka pieteikums par /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ iekļaušanu /pers. F/ reģistra lietā palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā ir noraidāms.

[5] Līdzpieteicējas par Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 24.novembra spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību. Tajā norādīts, ka priekšnoteikums palīdzības saņemšanai no pašvaldības ir īres tiesiskās attiecības, kuras ir nodibinātas līdz mājas denacionalizācijas brīdim.

Tiesa nav ņēmusi vērā to, ka /pers. C/ deklarēšanās /adrese A/ bija saistīta ar viņas toreizējo laulību un ka pieteikumā par laulības šķiršanu norādītā adrese /adrese C/ ir nepārbaudīts izdomājums.

Tiesa ir kļūdaini iztulkojusi likumu, nepamatoti uzskatot, ka ne /pers. C/, ne viņas bērni /pers. D/ un /pers. E/ nav atzīstami par /pers. F/ ģimenes locekļiem. Līdzpieteicējas, pamatojoties uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.panta piekto daļu, norāda, ka denacionalizētās mājas īpašniecei – izīrētājai /pers. H/ – par ievietošanos dzīvoklī bija zināms, kā arī piekrišanu minētajam deva /pers. F/.

Deklarēšanās fakts ir tikai viens no vairākiem apstākļiem, kas norāda uz personas dzīvesvietu. Tiesas veiktais šaurais tiesību normas tulkojums un pierādījumu novērtējums ir pretrunā Dzīvesvietas deklarēšanas likumā paredzētajam un Civillikuma 7.panta otrajā daļā noteiktajam, ka vienai personai var būt vairākas dzīvesvietas.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka iestāde ir atzinusi, ka /pers. C/ ģimene, kas sastāv no četrām personām, ir maznodrošināta ģimene. Arī šobrīd izziņās par atbilstību maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam ir ietverta /pers. F/, kas norāda uz to, ka minētās personas dzīvo kā viena ģimene un līdzekļus uzturam un maksājumiem par dzīvokli kārto kopīgi.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[8] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums kopumā ir pareizs un pietiekams, līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot, ciktāl [9] nenorādīs atšķirīgu secinājumu.

[9] Apgabaltiesa pretēji pirmās instances tiesai nepiešķir būtisku nozīmi /pers. D/ paskaidrotajam, ka viņa periodiski dzīvo arī pie vectēva Mežciemā. Tas, ka bērns vai pilngadību sasniedzis jaunietis periodiski īslaicīgi dzīvo pie kāda no vecvecākiem, neapliecina faktu, ka viņš pastāvīgi nedzīvo savā deklarētajā dzīvesvietā, it īpaši, ja deklarētajā dzīvesvietā dzīvo viņa ģimenes locekļi, kas nodrošina personas sasniedzamību ar valsti.

Pamats, kāpēc /pers. D/, vēršoties iestādē, nebija tiesību tikt iekļautai /pers. F/ reģistra lietā, ir tas, ka viņa, tāpat kā /pers. E/, nav /pers. F/ radiniece likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.panta izpratnē. /pers. D/ un /pers. E/ bija /pers. C/ ģimenes locekļi – bērni. Savukārt /pers. C/ nebija tiesību tikt iekļautai /pers. F/ reģistra lietā tāpēc, ka /pers. C/ strīdus dzīvoklī nedzīvoja patstāvīgi, bet periodā pēc nama denacionalizācijas, kas notika /datums/, 2004.gada 20.martā noslēdza laulību un 2005.gada 3.februārī deklarēja savu dzīvesvietu citur – /adrese A/, kas nav denacionalizēts namīpašums (*lietas 1.sējuma 166.lapa*). Tas, ka pēc laulības noslēgšanas ģimene izvēlas dzīvot atsevišķi no saviem vecākiem, ir sabiedrībā tipiska rīcība, tāpēc izskatāmajā lietā /pers. C/ dzīvesvietas faktisku maiņu apliecina ne tikai deklarēšanas fakts, bet dzīvē gūti novērojumi par personu rīcību, izveidojot ģimeni. Tādējādi neizpildās obligātais priekšnosacījums /pers. C/ ar viņas ģimenes locekļiem iekļaušanai /pers. F/ reģistra lietā, kā to pareizi secinājusi iestāde un pirmās instances tiesa.

Apgabaltiesa atzīst par pareizu pirmās instances tiesas pierādījumu izvērtējumu par faktu, ka /pers. C/ pēc laulības noslēgšanas ar /pers. K/ mainīja dzīvesvietu, un pēc laulāto attiecību iziršanas 2009.gadā vēlreiz mainīja faktisko dzīvesvietu – /adrese C/, kā tas izriet no pieteikuma par laulības šķiršanu (*lietas 2.sējuma 2.lapa*). Faktam, ka no 2009.gada 14.oktobra /pers. C/ savu dzīvesvietu atkal deklarējusi strīdus dzīvoklī, un pat faktam, ka viņa tur faktiski atkal

dzīvoja, nav nozīmes šās lietas izšķiršanā.

Pirmās instances tiesa pareizi norādīja, ka lietā iesniegtie rēķini par strīdus dzīvokļa īri un apsaimniekošanu vispār neattiecas uz periodu, kurā /pers. C/ bija mainījusi dzīvesvietu – no 2005.gada 3.februāra līdz 2009.gada janvārim.

Papildus apgabaltiesa arī norāda, pat ja šādi rēķini būtu iesniegti par strīdus periodu, no rēķinos norādītā personu skaita nevar noteikt, kādas faktiski personas dzīvoklī ir dzīvojušas. Ja piešķirtu ticamību /pers. C/ un /pers. F/, kā arī dzīvojamā nama bijušās īpašnieces /pers. H/ sniegtajām ziņām, ka strīdus dzīvoklī arī strīdus periodā pastāvīgi dzīvoja četras personas – /pers. C/, /pers. F/, /pers. D/ un /pers. E/ –, nav loģiski izskaidrots, kur pēc laulības noslēgšanas ar /pers. C/ faktiski dzīvoja viņas laulātais, ja laulāto attiecības izjuka tikai 2009.gada janvārī, kā tika konstatēts lietā.

Līdz ar to pirmās instances tiesa ir pareizi interpretējusi piemērotās tiesību normas un taisījusi pamatotu spriedumu.

[10] Par apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda, ka tie nav pamatoti.

Tiesai nebija jāņem vērā tas, ka /pers. C/ deklarēšanās /adrese A/ bija saistīta ar viņas toreizējo laulību. Tiesa pareizi noskaidroja, ka /pers. C/ pastāvīgi nedzīvoja /adrese/, un tam, ka tas bija saistīts ar viņas laulību, nav nozīmes. Pieteikumā par laulības šķiršanu norādītajai adresei – /adrese C/ – arī nav būtiskas nozīmes lietas izšķiršanā, jo lietā pietiekami bija konstatēt, ka /pers. C/ strīdus periodā dzīvoja /adrese A/.

Pretēji līdzpieteicēju uzskatam pirmās instances tiesa ir pareizi tulkojusi citastarp likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 9.pantu. Minētais tulkojums nav pretrunā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likumā un Civillikuma 7.panta otrajā daļā noteiktajam, ka vienai personai var būt vairākas dzīvesvietas. Izskatāmā lieta aptver sociālās drošības jautājumu, un ir būtiski, ka uz konkrētu sociālās palīdzības veidu pretendēt var tikai, ņemot vērā, ka personai ir tikai viena dzīvesvieta, kura ir denacionalizētā namā, un kur persona ir nepārtraukti dzīvojusi pirms un pēc nama denacionalizācijas.

Sociālā palīdzība ir sniedzama personām, kuras pašas saviem spēkiem nespēj atrisināt attiecīgo dzīves jautājumu. Tas izriet no sociālās palīdzības būtības, kas atspoguļota likuma „Par sociālo drošību" 11.pantā, kas paredz, ka personai, kura saviem spēkiem nespēj nodrošināt sevi vai pārvarēt īpašas dzīves grūtības un kura nesaņem ne no viena cita pietiekamu palīdzību, ir tiesības uz personisku un materiālu palīdzību, kas atbilst tās vajadzībām, dod iespēju pašpalīdzībai un veicina tās iesaistīšanos sabiedrības dzīvē. Minētais likums noteic sociālās drošības sistēmas veidošanas un darbības principus, personu galvenās sociālās tiesības un pienākumus, to īstenošanas pamatnosacījumus (minētā likuma 1.panta pirmā daļa). Tādēļ sociālās palīdzības īstenošanā līdztekus speciālo tiesību regulējumam ir piemērojami arī sociālās drošības sistēmas pamatprincipi un nosacījumi (*sk., piemēram, departamenta 2011.gada 20.maija sprieduma lietā Nr. SKA-102/2011 6.punktu*).

Valsts un pašvaldības pienākums palīdzēt personai pastāv tiktāl, ciktāl persona pati vai personas, kas var tai palīdzēt, nespēj personu pietiekami nodrošināt, turklāt palīdzības apjoms ir atkarīgs no valsts un pašvaldības resursu daudzuma. Valsts un pašvaldības sniegta sociālā palīdzība vienmēr ir tikai subsidiārs sociālā atbalsta avots. Tās visupirms ir pašas personas tiesības, un reizē arī pienākums – veidot savu dzīvi un labklājību, gādāt par saviem bērniem, saviem vecākiem. Valsts kā personu juridiskās organizācijas forma jau savos pamatos pastāv tādēļ, lai sniegtu atbalstu iedzīvotājiem tajos jautājumos, ar ko individuāli vai mazākās organizētās kopībās sabiedrība pati netiek galā. (*sk. departamenta 2011.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.SKA-75/2011 8. punktu*).

Sociālā palīdzība tiek piešķirta tikai katram palīdzības veidam noteiktas kategorijas personām noteiktā apjomā, tiesību normās ietverot atbilstošus kritērijus. Izskatāmajā lietā līdzpieteicējas šiem kritērijiem neatbilst. Uz konkrētajam sociālās palīdzības veidam noteiktajiem kritērijiem nav nozīmes Dzīvesvietas deklarēšanas likumā un Civillikuma 7.pantā noteiktajam regulējumam.

Kā tas izriet no lietas materiāliem un līdzpieteicēju paskaidrojumiem, ģimene atbilst un ģimenei ir bijis piešķirts maznodrošinātas ģimenes statuss: piemēram, lietā ir 2014.gada 21.oktobra izziņa par ienākumu atbilstību sociālās palīdzības saņemšanai (*lietas 1.sējuma 28.lapa*), kur strīdus adresē dzīvojoša ir norādīta trīs cilvēku ģimene: /pers. F/, /pers. C/ un /pers. E/; 2017.gada 25.aprīļa un 2017.gada 3.augusta izziņas par maznodrošinātas ģimenes statusa noteikšanu (*lietas 1.sējuma 162.lapa un 3.sējuma 18.lapa*), kur strīdus adresē dzīvojoša ir norādīta piecu cilvēku ģimene: /pers. F/, /pers. C/, /pers. L/ (/pers. C/ laulātais, laulība noslēgta 2014.gada 20.decembrī, *lietas 1.sējuma 55.lapa*), /pers. E/ un /pers. D/. Ja šāds statuss ģimenei ir arī šobrīd, līdzpieteicējām, iespējams, ir tiesības saņemt cita veida sociālo palīdzību, ja viņas atbilst tiesību normās paredzētajiem kritērijiem kādam noteiktam sociālās palīdzības veidam.

Apgabaltiesa piekrīt apelācijas sūdzības argumentam, ka fakts, ka izziņās par atbilstību maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam ir ietverta arī /pers. F/, norāda uz to, ka minētās personas dzīvo kā viena ģimene un līdzekļus uzturam un maksājumiem par dzīvokli kārto kopīgi. Tomēr lietā nav būtiskas nozīmes, kāds ir kopā dzīvojošas ģimenes sastāvs laikā, kas ir pēc strīdus perioda no 2005.gada 3.februāra līdz 2009.gada sākumam. Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka strīdus periodā ģimenei būtu šāds statuss piešķirts. Izziņa par maznodrošinātas ģimenes statusu strīdus periodā būtu arī ticams pierādījums ģimenes sastāvam. Pirmās instances tiesa pamatoti nedeva priekšroku līdzpieteicēju un liecinieču sniegtajām ziņām par faktiem.

[11] Šādos apstākļos pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu apmierināšanai nav pamata.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ tiktu iekļauti /pers. F/ reģistra lietā palīdzības saņemšanai dzīvojamās telpas izīrēšanai pirmām kārtām 7.reģistrā.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente L.Vīnkalna
Tiesneses I.Juhņeviča-Knoka
I.Meldere